

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi naj se pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26/1

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane celoletno z mesečno prilogo „Mladi Korotan“ RM 5.—
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Islamski svet.

Odkar sta v ospredju mednarodne pozornosti Afrika in Prednja Azija, se časopisje opetovano bavi z islamom, njegovimi predstavniki in njegovimi političnimi cilji. Nedavno odkrita zarota proti najmočnejšemu arabskemu kralju Ibn Saudu kaže, da se Anglija z vsemi svojimi silami trudi za to, da si pridobi simpatije islamskega sveta — pač na svoj način. Führerjev proglas na arabski svet pa kaže, da računa tudi osiše Berlin—Rom—Tokio z vso resnostjo s to važno postavko predstojčega razvoja na Bližnjem vzhodu.

Domala ena sedminka vsega človeštva se priznava k mohamedanizmu, katerega njegovi pripadniki sami nazivajo „islam“ t. j. udanost v voljo božjo. Poglavitni stavki islamske vere vrhuniyo v načelu, da je en sam Bog in in Mohamed je njegov prerok in da ta Bog vnaprej določuje usodo ljudi in narodov, zakar so mu njegovi verniki dolžni brezpogojno pokorščino in udanost v njegovo voljo. Mohamedanska vera ne pozna razlike med cerkviyo in državo, njen „koran“ urejuje ne samo verskega življenja, marveč predpisuje tudi načela političnega, pravnega in socialnega življenja. Povezanost verskih in političnih stremeljenj se je ohranila do današnjega dneva in postaja zelo važen faktor nadaljnega islamskega razvoja.

Prvotno je bil islam predvsem arabska veroizpoved in je doživel svoj največji razmah v času procvita velikoarabske države, ko si je pridružil vsa ljudstva Bližnjega in Osrednjega vzhoda. Čim pa je arabska država razpadla in je nekoč cvetoča arabska kultura podlegla v tekmi s krščansko evropsko kulturo, so se v islamskem svetu pojavili številni verski in nato tudi politični razkoli, ki so vodili do popolnega zdrolbljenja nekdanje islamske moči. Okroglo tristo milijonov pripadnikov islama je razdeljenih na številne države in protektorate, med katerimi so najmočnejši na afriških, prednjeazijskih in indijskih tleh. Njihovi drobci se nahajajo na skrajnem evropskem jugovzhodu, v Sibiriji in daljnji Kitajski. Uprav do zadnjega stoletja se je vpliv islama in njegovih pripadnikov umikal mogočnemu pritisku evropskega zapada in šele v zadnjih desetletjih so spet vidni prvi znaki, da se i on pripravlja na združitev svojih sil in na zavojevanje nekdanje svoje veljave.

Do enotne islamske fronte je še daleč. Zunanje-politično tekmujejo trenutno medsebojno islamska središča Kairo, Mekka in Damask. Pač se poedina arabska plemena v Palestini, Hadramautu, Iraku in delno tudi v Egiptu močno zoperstavljajo angleški nadoblasti, obstoia tudi vsearabski odbor proti Angliji, a narodni interesi islama še davno niso politična realnost in tudi združitev osamosvojenih arabskih držav v veliko-arabsko državo je doslej ostala samo sanja brez resnične podlage.

Važnejši od politične akcije arabskih nacionalistov in izjav Angliji prijaznih mohamedanskih politikov je molk, v katerega se spričo evropskih dogodkov zavija islamski svet. Na par sto kilometrov se je sedanja vojna približala arabskim deželam, delno se celo že odigrava na islamskih tleh, tako v zapadnem Egiptu, v Cirenajki in v Sudanu, Anglija si prizadeva na vse načine, da si pridobi naklonjenost arabskih veljakov. Položaj v Egiptu drži trdo in neizprosno v svojih rokah, ne šteti z obljubami in tudi grožnjami napram Arabiji Ibn Saud-a in ima razpleteno svoje propagandistično omrežje

nad Jemenom. A islamski svet molči. Ni ga ganila angleška parola svetega boja proti osišču Berlin—Rom, prizadevanja angleških državnikov za prednje-azijsko ali vsearabsko prijateljstvo so ostala do danes brezuspešna. V zadnjem času so v angleškem časopisju utihnili glasovi o rastočem, Angliji prijaznem razpoloženju med Arabci, okoli arabskih veljakov pa je zavladal tajinstven molk, katerega prekine kvečjemu ta ali ona vest o skrivnostnem delovanju podtalnih sil.

Islam očitvidno čaka na odločitev dogodkov v Evropi. Ibn-Saudove čete v Transjordaniyi so pripravljene enako

kot številni nacionalni Arabci, interinirani v angleških koncentracijskih taboriščih, na trenutek, ko se megleno ozračje nad Evropo dokončno razjasni in bo z veliko arabsko vstajo v Prednji Aziji dano povelje, naj pripadniki islamskega sveta z orožjem v roki uresničijo prvi cilj danes še tako nepregledne in zamotane vsearabske zamisli: veliko vsearabsko državo, katere kralj bo hkrati vrhovni poglavar vsega mohamedanskega sveta. In so izgledi, da bo tako pristni islamski fatalizem, t. j. udanost v prihajajočo usodo, prejkoslej nadvse važno politično dejstvo.

Polletna bilanca nemške vojne.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske je izdalo koncem leta pregled nemškega vojskovanja proti Angliji. Številke, ki jih v svojem poročilu navaja, nudijo nazorno sliko moderne vojne in jih poznehamo:

V drugem polletju je nemška vojna mornarica potopila 12 angleških rušilcev, 8 podmornic, 9 pomožnih križark, 3 topniške čolne in 63 manjših vojnih ladij, nemška letala pa so uničila 32 angleških pomorskih enot. Od 25. junija do konca leta 1940 je izgubila Anglija trgovskih ladij s skupno prostornino 3,900.000 BRT, 264 trgovskih ladij z 2,000.000 BRT je bilo poškodovanih. Tem uspehom nasproti stojijo nemške izgube, ki znašajo 3 torpedne čolne, 5 iskalcev min, 8 podmornic in 12 manjših ladij, od katerih je bil en del spet dvignjen in se že nahaja v službi. 8. avgusta m. l. so nemška letala pričela tudi z zračno vojno in so izvedla 130 velikih napadov, pri katerih je bilo vrženih na angleška oporišča vsakokrat od 100.000 do 700.000 kg bomb. London sam je doživel 450 zračnih alarmov in nad 100 nemških napadov. Od 15. septembra dalje napadajo nemški bombniki tudi druga angleška industrijska središča in sicer so izvedli 80 velikih napadov in 325 napadov na važna industrijska središča, pri čemer je bila angleška vojna industrija najtežje prizadeta. 350 zračnih napadov je bilo naperjenih na najvažnejše pristaniške naprave angleškega uvoza, nad tisoč napadov je veljalo

vojaškim ciljem kakor letališčem, vojaškim taboriščem, vojašnicam, petrolejskim tankom, elektrarnam i. dr. Od 25. junija dalje je nasprotnik v primeri z nemškimi izgubami izgubil trikratno število svojih letal. Od 24. oktobra se udeležujejo napadov na Anglijo tudi italijanska letala. Od 8. avgusta dalje je bilo v nad 2000 napadih vrženih na vojaške cilje Anglije nad 43.000.000 kg rušilnih in nad 1.600.000 kg zažigalnih bomb. Nasprotnik je vrigel na nemška tla komaj petindvajsettinko nemške količine, pri čemer so številne bombe zadevale stanovanjske četrti, poškodovale 30 bolnic in lazaretov, 40 cerkva in pokopališč. Vojaška škoda je neznatna, vojno gospodarstvo v celoti po angleških napadih sploh ni prizadeto. Vzorno zadržanje civilnega ljudstva in brezhibna organizacija protiletalske zaščite sta preprečili večje število žrtev in večjo škodo.

Poročilo končuje z besedami: **Boj proti Angliji se nadaljuje, njegov doseđani učinek je zdaleka večji, kakor je to mogoče od zunaj zaznati. Dokaz za to bo prineslo leto 1941. Nemška vojska zre na novo leto v polni zavesti svoje zmage.**

Uspehe nemške zračne vojske proti Angliji imenuje moskovska „Prawda“ novo obliko gospodarske vojne, v kateri Anglija zdaleka podlega.

V Berlinu je umrl oče nemškega zunanjega ministra Rihard Ribbentrop.

Grška vlada je vpoklicala rezerviste letnika 1925.

Vojna se nadaljuje.

V novem letu se boji z nezmanjšano srditostjo nadaljujejo. Nemški bombniki so nadaljevali z zračnimi napadi na angleška oporišča. Posebno oster je bil njihov napad na Cardiff v noči na 3. januarij, naslednjo noč pa so bombardirali pristanišče mesta Bristol. Angleška letala so obiskala nemške kraje, a njihove bombe niso povzročile posebne škode. Fotografski posnetki napada na mesto Cardiff kažejo izredne učinke nemških bomb. — V Afriki se je vnela bitka za mesto Bardia v Cirenajki. Kljub junaštvu so italčete prepustile nasprotniku nekatere utrjene postojanke. V boje je uspešno posegala zračna vojska. Na ital. grški fronti se vsled hudih snežnih zametov vršijo samo krajevni boji, pri katerih so Italijani zajeli več vjetnikov in orožja. V vzhodni Afriki napada nasprotnik iz zraka, ob sudanski meji so med frontama manjše topniške prakse. Nasprotnikovi napadi na abesinske kraje so malo uspešni.

Jugoslavija v novem letu.

Jugoslovanski listi so ob novem letu podajali preglede nazaj. Poudarjali so, da ostane kraljevina tudi v bodoče zvesta svoji nevtralnosti in prijateljstvu z velikima sosedama. „Vreme“ je še zapisalo, da se Jugoslavija dobro zaveda zakonov, ki odločujejo o evropski zgodovini, in si je popolnoma na jasnem glede svojega geopolitičnega in gospodarskega položaja. — Pripravljala se preosnova vlade, ki je postala potrebna po smrti ministra dr. Korrošca. Izvedena bo bržkone šele po pravoslavnem novem letu, ki pade na 14. januarij. — „Hrvatski Dnevnik“ ugotavlja, da je tudi za Hrvate največji uspeh lanskega leta ta, da je bil državi ohranjen mir, in zavrača nezadovoljne hrvatske kroge.

Iz Italije.

Italija je praznovala 16. obletnico dučejevega govora pred italijanskimi poslanci, v katerem je obračunal z nasprotniki fašizma. Ob tej priliki je govoril strankin tajnik Serena o realnih pogojih za bodočnost narodov in navajal med drugim: potreben je pravičen mir in svet boj zatiranih proti plutokratu in odpor revnih ljudstev proti židovskim prostožidarjem. Mlade sile evropske revolucije imajo dolžnost, da te sovražnike pravega miru končno veljavno strejo. Govor je zaključil: „Še se Anglija obupno trudi, da ohrani svoje pozicije, a kljub prekomorski pomoči moderni Kartago ne bo ušel svoji usodi“.

Belgija.

V Lüttichu je imel pred dnevi zborovanje vodja reksistov Degrelle. Govoril je o ciljih svojega gibanja in poudarjal, da se hoče njegova organizacija ramo ob rami z nemško mladino boriti za novi red. „Bodočnost belgijskega naroda je samo v najožjem sodelovanju Belgije z Nemčijo, kajti Anglija je že obsojena na smrt“, tako je poudaril in naglasil še potrebo iskrenega prijateljstva s Flamci, katerih narodnost mora biti v novi Belgiji v polni meri priznana.

Za vsearabsko državo.

Iraški min. predsednik El Kailani se je nedavno izjavil v imenu svoje države za ustvaritev vsearabske države. To je prva tozadevna izjava iraškega politika o stališču Bagdada, dosedanjega tekmeča Mekke in Kaire, napram vsearabskemu stremeljenju. Pričakuje se, da bo Bagdad polagoma postal središče nacionalnega gibanja Arabcev.

Afrika in razdelitev njenega ozemlja med velesile tvorijo kos ozadja sedanje vojne. Je trikrat večja ko Evropa in je po številu prebivalstva tretja med celinami naše zemlje. Izmed vseh afriških predelov je politično neodvisna le zamorska republika Liberija, ki je neznaten košček črnega kontinenta.

Bodočnost Japonske.

Bivši japonski poslanik v Rimu piše v nekem japonskem listu o japonski bodočnosti. Uvodno navaja Führerjev stavek, da odloča sedanja vojna o bodočem tisočletju nemškega naroda, in dostavlja, da je vojna med Nemčijo in Anglijo hkrati vojna med Japonsko in Anglijo, kajti njen izid bo merodajen tudi za japonsko bodočnost. Tudi v kitajskem sporu sta prava sovražnika Japonske angleški imperij in Amerika.

Amerika.

Največja organizacija ameriških veteranov je vložila na kongres predlog, naj se v Zedinjenih državah uvede stalna obvezna vojaška služba. Dosedanja postava o vojaški obveznosti je namreč veljavna samo pet let in obvezuje letnike od 21. do 36. leta. Po novi postavi naj bi bila vojaška služba ameriških državljanov stalno obvezna za Amerikance od 18. do 31. leta. Nemški listi pripominjajo, da je odobritev predloga veteranov po kongresu zelo verjetna. — Na sestanku časnika je Roosevelt izjavil, da bodo Zedinjene države pričele z gradnjo 200 trgovskih parnikov, ni pa povedal, komu so parniki namenjeni. — Senator Wheeler je medtem izjavil, da bodo on in njegovi pristaši delali za tem, da senat ukine Rooseveltovo zunanjo politiko.

Okno v svet

Ob novem letu sta Führer in duče izmenjala brzogovornim potom svoja voščila.

V Brazilijo je dopotovalo v zadnjih 6 mesecih 150.000 Judov, s čimer se je število brazilskih Judov pomnožilo na okroglo pol milijona.

Na jezeru Titicaca v Boliviji se je nenadno pojavil že enkrat opažen otok, na katerem so našli sledove nekdanjih prebivalcev. Otok izginja z naraščanjem vodovja.

V božični noči je v kitajskem Šangaju zmrznilo 200 revežev, med njimi 106 otrok.

Velikopotezno zimsko akcijo organizirajo rumunski legionarji, pri čemer jim služijo za vzgled nemške naprave.

Na Gibraltaru pripravljajo Angleži obsežna podzemna skladišča za hrano in strelivo.

V Španiji beležijo do 20 stopinj mraza.

Ameriški finančniki so ugotovili, da bodo angleški kapitali, naloženi v Zedinjenih državah, zadostovali komaj do jeseni tekočega leta.

Povodom prihoda oddelkov nemške zračne vojske v Italijo je izdal šef ital. zračne vojske dnevno povelje, v katerem pozdravlja letalce velike sosedne.

Francoska vlada namerava policijo, ki je bila doslej zadeva občin, podr-

žaviti in jo tako odtegniti škodljivim zunanjim vplivom.

Neka v Tihem morju se nahajajoča nemška bojna ladja je doslej potopila 64.155 BRT nasprotnih ladij.

Italijanski listi poročajo, da so italijanske podmornice od začetka vojne do danes potopile 14 angleških bojnih ladij, 5 podmornic, 31 trgovskih ladij in 8 zračne čolne.

Londončani so prebili lani skupno mesec in pol ali 48 dni in 48 noči v zakloniščih.

V Indiji je bil aretiran prezident kongresne stranke Maulana Abulkalam Azad. Po angleških trditvah se je pregrešil proti vojnim zakonom.

Slovaška vlada je uvedla nadzorstvo nad konfesionalnimi šolami, ki tvorijo dobro polovico vseh ljudskih šol v državi.

Vargas, prezident Brazilije, je v svojem novoletnem govoru naglašal, da si Brazilija pridržuje pravico lastnega odločevanja v zadevah notranje in zunanje politike in da hoče svojo nevtralnost strogo varovati.

Angleški minister za prehrano je poveljeval ljudstvo, naj štedi s kruhom, ker rabi Anglija svoje ladje za druge svrhe.

Londonska vlada je odredila, da morajo imeti vse irske ladje, namenjene v Evropo, za izvoz blaga posebno potrdilo angleške vojaške oblasti.

Novo finsko vlado je sestavil J. W. Rangell, zunanjo politiko je v njej prevzel konzervativec Witting.

Degrelle, vodja belgijskih reksistov, je v svojem listu nazval Führerja Adolfa Hitlerja največjega političnega in socialnega graditelja vseh časov, ki odpira Evropi neomejene možnosti.

Italijanska vlada je vložila predlog za gradnjo 76 km dolgega prekopa med Milanom, Cremono in reko Po.

Turčija je praznovala 100 letnico uvedbe državne pošte.

V oazi Siwa so pri eksploziji velike zračne bombe slučajno odkrili ostanke starodavnih zgradb, ki so vzbudili veliko zanimanje starinoslovcev.

Angleške oblasti so proglasile nad Jeruzalemom obsedno stanje, za kar so dali povod nemiri med Arabci.

Novice iz naše države

Führerjeva novoletna poslanica.

Führer Adolf Hitler je naslovil na nemški narod spomenico, v kateri podaja uvodno pregled razvoja v minulemu letu, ki je pokazal odličnost nemške vojske in njenega zafedja in prvovrstnost nemškega vodstva. Poudaril je, da bo udarna sila nemške vojske v zraku, na kopnem in na morju v novem letu še silnejša, da se bodo pod njenimi udarci zrušile zadnje fraze nasprotnikov. Boj za narodno-socialistične pravice se bo nadaljeval do zadnjih skrajnosti in bo kronan z uspehom. Poslanica zaključuje: „Narodno-socialistična Nemčija, fašistična Italija in prijateljska Japonska se ne borijo za državne oblike ali mednarodne konstrukcije bodočnosti, marveč izključno za to, da svet ne bo tu samo za enega, marveč tudi za druge. Boj velja oblastiželjnosti male skupine kapitalistov, ki noče uvideti, da je doba nadvlade zlata minula in da se pričena čas, ko bodo narodi odločilna sila. In ker se borimo za srečo narodov, nam bo naklonjena tudi Previdnost“.

Minister Hess Führerju.

Za novo leto je minister Hess brzogovornim sledil: „Moj Führer! V imenu narodno-socialističnega gibanja, s katerim ste ustvarili temelje za nezasišane uspehe nove države, Vas z hvaležnostjo in spoštovanjem pozdravljam ob koncu leta, v katerem je Nemčija pod Vašim vodstvom dosegla najslabše vojaške uspehe, kronane z edinstveno zmago na zapadu. Ves nemški narod in predvsem Vaši pristaši iz dobe gradnje in boja nar. soc. stranke Vas spremljajo v novo-

leto s toplimi željami, da bi prineslo dokončno zmago in Nemčijo zavarovalo v daljnjo bodočnost. Bog naj Vam tudi v tem letu dodeli svojo zaščito in svoj blagoslov!“

Novih davkov ne bo.

O državnih financah je drž. tajnik Reinhardt podal v „Deutsche Steuerzeitung“ obširno poročilo, v katerem ugotavlja, da finančna sila države še nikdar ni bila tako močna kakor danes. To nazorno spričuje znižanje obrestne mere v minulemu letu. V rastoči svoti dotekajo davki. Zato vlada v novem letu ne bo starih davkov zviševala in ne uvajala novih. Razvrednotenje nemške banke je v narodno-socialističnem gospodarstvu izključeno.

Bilancia kmečke zveze „Südmark“.

Kmečka zveza „Südmark“ je dovršila v letu 1940 ogromno delo. Ustanovljene so bile tri nove kmetijske šole, število učencev se je povečalo za 50 %. Zgrajenih je bilo 2900 silosov, dovoljene so bile podpore za 180 hlevov, 276 novih gnojišč i. dr. v skupni svoti 400.000 mark. V dveh letih je bilo pripravljenih visoko število vzornih sadnih vrtov, nadzorovanih je bilo 800 drevesnic, stafež sadja pa pregledan v 343 občinah. Licitiranih je bilo 1400 bikov, prodanih 1200 plemenskih ovc, posredovan nakup 600 merjascev in mladih svinj. Okroglo 45.000 krav molznic v 7000 hlevih je bilo pod kontrolo. Število vlačilcev se je povečalo za 75 od sto. Krajevni kmečki vodje so imeli poseben tečaj za naloge svojega področja.

Veronika se je nekako narejeno sramežljivo ustavljala.

„Pa daj, Veronika!“ je rekla Alma koncem mize. In Veronika je brala.

Čudno je genilo Heleno. Bila je edina, ki je umela.

„Lepo,“ je dehnila in stisnila Veroniki roko. In tedaj je videla, odkod čuvstvo žalosti in pomilovanja. Veroniki je brala v očeh. Veroniki je bil obraz čudno nerazmeren. Kazilo jo je levo oko, ki je gledalo rahlo križem. Od Veronike je pogledala Helena na Almo in je videla tudi njeno telesno hibo: desno rame je bilo višje od levega. In potem je bila še Avrelija, drobna, sloka oseba, sama vase zamišljena, molčeča, kakor da boleha za neznanu boleznijo, odljudna. Helena je čuvstvovala: Uboge deklice. Niso lepe, niso bogate. Nikoli ne bo potrkal ženin na njihova vrata. Ali ga sploh čakajo? Ali sploh upajo? Ali imajo sploh koga, ki mu morejo potožiti svojo bol? Očetu? Da! Toda oče je mož in možje, kaj vedo možje o srcu dekliškem? A matere nimajo! Devet, deset, dvanaest let že ne več.

Silno je prevzelo Heleno in je govorila v sebi:

„Nimajo mamice, kakor je tudi jaz nimam. Še manj, še manj! Uboge deklice! In jaz jih nisem poznala, nisem mislila nanje —“

Vesti iz Jugoslavije

Dr. Korošec kot človek in državnik.

Slovenska zgodovina bo umrlega dr. Antona Korošca uvrstila med velike naše naroda in še poznim rodovom bo pred očmi izvanredna njegova osebnost.

Dr. Korošec se je rodil 12. maja 1872 v mali vasi Biserjani pri Sv. Juriju ob Ščavnici na Štajerskem. Gimnazijo in bogoslovje je obiskoval v Mariboru in bil 25. junija 1895 posvečen v duhovnika. Nato je kaplanoval in bil dijaški prefekt, leta 1905 pa promoviral v Gradcu za doktorja bogoslovja. Že kot dijak se je prosvetno udejstvoval, dopisoval v slovenske liste in bil nekaj časa tudi urednik „Slovenskega gospodarja“ in pozneje štirinajstnevnik „Naš dom“. Leta 1906 je bil izvoljen v avstrijski državni zbor in je svoj okraj zastopal kot državni poslanec do postanka Jugoslavije. Po letih parlamentarnega udejstvovanja je bil torej najstarejši slovenski in eden najstarejših jugoslovanskih parlamentarcev. Kot državni poslanec se je dr. Korošec vneto brigal za narodne prilike in leta 1917 je prevzel vodstvo Jugoslovanskega kluba poslancev v dunajskem parlamentu. 30. majnika 1917 je v parlamentu prebral znano majsko deklaracijo, ki je postala temelj povojnega narodnega gibanja.

Ko je bilo leta 1918 ustanovljeno v Zagrebu Narodno vijeće Slovencev, Hrvatov in Srbov, je postal dr. Korošec prvi njegov predsednik. 1. decembra 1918 je bila nato v Beogradu razglašena kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in predstavnik Slovencev je bil podpredsednik prve njene vlade. Naslednje leto je bil minister za prehrano, nato prometni minister, nakar je zavzemal vidne položaje skoraj v vseh vladah. Po razveljavitvi Vidovdanske ustave in razpustu parlamenta je bil še nekaj časa minister, nakar se je umaknil iz politike ter posvetil združništvu. Politične prilike v kraljevini so se nato zaostriale in dr. Korošec je preživel izven Slovenije 21 mesecev. Leta 1935 je spet prevzel notranje ministrstvo in pričel utirati pot narodnemu sporazumu med Srbi in Hrvati, 26. avgusta 1939 so bila njegova velika prizadevanja Kronana s sporazumom med obema narodoma. Medtem je postal predsednik senata in bil odlikovan z najvišjim odlikovanjem Karadžordževe zvezde I. stopnje. V juniju 1939 ga je 322 slovenskih občin imenovalo za častnega občana in v decembru istega leta je postal častni doktor ljubljanske univerze. 29. junija lanskega leta je postal prosvetni minister, a bil sredi dela za narodno dobrobit odpoklican k Vladarju vsega stvarstva.

Kot državnika je pokojnega dr. An-

Sredi teh misli je vprašala Veroniko: „Včasih je pač pusto pri vas, Veronika.“

„O ne,“ se je nasmehnila deklica. „Prav nikoli. Igramo klavir, gospodinjimo in včasih se s papanom dame, ker je strašna sirovina. Kaj ne, papa?“

Sestre so oživele in govorile druga čez drugo.

„Da veš, papa. Sinoči si zaigral petinpetdeset vinarjev, a dal jih še nisi.“

„Jih tudi ne bom.“

„Saj imamo zastavo.“

„Seveda.“

„Ne dobiš pipe nazaj.“

„Danes je ne rabim, imam cigare.“

„Slepariš.“

„Tiho, Tonejčeve gracije!“

Slavica je tlesnila z rokami:

„Avrelija, k vam pridem. Pri vas je veselo!“

Stric Felice je jedel, mirno zaverovan predse v rjavo linško torto. Koncipijent Povšič se je obrnil k Heleni:

„Gospodična, kje ste se naučili francosko?“

„V samostanu,“ je odgovorila deklica in pogledala v stran.

„No pa daj, Veronika, zdaj jim pa še malo zaigraj,“ je rekel brez vsega prehoda Tonejec.

(Dalje sledi.)

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(16. nadaljevanje.)

„Isto, isto, isto,“ se je klanjal in ga je bilo sram. Zdelo se mu je, da traku ni dobro privezal.

„Naprej,“ je rekla Slavica. „Čim več nas je, tem bolje.“

Vstopili so v vežo, ki je zaudarjala po nekaki plesnobi, in šli v dveh po izgledanih stopnicah v prvo nadstropje. Tonejčevi so jih sprejeli na ozkem hodniku. Vstopili so po vrsti v domačo sprejemno sobo z nizkim stropom in majhnimi okni. Okoli velike okrogle mize je sedelo že nekaj voščilcev: Mlakarjev Albin, koncipijent Povšič, gospa notarka in sedemdesetletni kaplan Pencin. Na mizi je bila narezana na velik krožnik praška gnjat; poleg mesa je bil pleten košek medene potice. Na servisu ob steni je bila na podložnem čipkastem papirju velika linška torta in ob njej nekaj steklenic istrskega refoška. Ko so vstopili Koroširjevi z učiteljem, sta se dvignila Albin in Pencin in se začela poslavljati z notarko vred. Koncipijent je vstal, a spet sedel. Svetnik Tonejec je odka-

zal, prisiljeno se kretajoč, gostom sedeže. Hčerke njegove Avrelija, Veronika in Alma so se kretale živo, vzklitale. Veronika se je ljubko smehljala. Učitelj je stal v mučni zadregi ob strani, stric Felice je nihal z druge strani čudovito gledališko. Učitelj je našel srečen trenutek in oddal svoj dar. Veronika je vzela čistih kozarcev in jih nalila. Avrelija je prenesla linško torto na mizo, Alma je ponujala potice. Tonejec je prijel krožnik s cigarami in ga nutil učitelju.

Tiho so jeknile čaše.

Z dobrohotnim, razmišljenim pogledom je šla Helena od obraza do obraza, od predmeta do predmeta. Čutila je tiho idiličnost sobe, ki je že davno pogrešala gospodinjske materinske roke in so jo kitile tri hčerke, sirote. Tonejčevi so se zelo ljubili. Vidno jim je bilo v obrazu in govorilo jim je iz besed. Skromno so živeli. Pohištvo je bilo starikavo. A vse je dihlo mučno čednost in čistost, rahlo zatohlo sicer, morda radi nizkega stropa, morda radi malih oken. Čuvstvo mehke bolestiti je dehnilo v Heleno, da je iskala z očmi, čemu, odkod.

Veronika je bila igraje odprla zlato vezano knjigo in učitelj Sivec je vzklitnil patetično:

„Francosko? Ah, gospodična, čitajte malo.“

tona Koroška odlikovala predvsem skrajna nesebičnost. Svojo slovensko narodnost je doživljal kot resnični vzor, kateremu je udinil vse svoje velike zmožnosti in za čigar uresničenje je žrtvoval tudi svoj zadnji denar. Ker je bil dober Slovenec, je postal hkrati tudi velik Jugoslovčan, ki je z enako ljubeznijo objel vse jugoslovansko ljudstvo. Zato bo v srcu tega ljudstva njegov spomin večen!

Madžarsko odlikovanje Slovencev.

Madžarsko književno društvo je podelilo dr. Tineju Debeljaku in prof. Novaku, slovenskima prevajalcema dela Madžara Madacha z naslovom „Tragedija človeka“, odlikovanje za zasluge za spoznavanje madžarskih kulturnih vrednot. Madžarski listi so ob tej priliki priobčili simpatične članke o visoki slovenski kulturi in literaturi.

Vojaška mati.

V Beogradu so nedavno pokopali 84 letno Stano Popovič. Pogreba se je udeležila vojska, ki je rajni izkazala tudi zadnjo čast za zasluge za srbsko vojsko. Popovičeva je bila prava vojaška mati in podpornica srbskih četnikov. Turki so jo nekoč imeli pod najstrožjim nadzorstvom. Narod jo je nazival „četniška majka“.

Iz gospodarstva.

V državi je bilo v zadnjih tednih uvedeno enotno milo. Poleg enotnega kruha se udomačuje tudi koruzni kruh. Tekstilna industrija uporablja tudi že lesno in celulozno volno. Razmerno visoke so razlike v cenah enega in istega blaga v raznih krajih.

Naši odlikovanci.

„Mi smo narod kmetov! Smo narod delavcev! Predvsem pa smo narod vojakov!“, tako je smel na nedavni vojaški proslavi zastopnik Slovenske prosvetne zveze upravičeno ugotoviti in se pri tem sklicevati na fante in može, ki so domovini žrtvovali svoje življenje, in še na vrsto slovenskih odlikovancev z železnim križem druge stopnje. Šestnajst teh junakov je bilo zabeleženih na spominski plošči in pri tem niti niso vsi. Naj jih zabeležimo še v našem tedniku odlikovancem v počastitev in narodu, kateremu pripadajo, v priznanje. Z železnim križem druge stopnje so bili med drugimi odlikovani:

Hfdw. Andrej Jobst,
Uffz. Galob Jožef,
Uffz. Užnik Josip,
OGefr. David Janez,
Gefr. Boštjan Šupe,
Gefr. Šimen Supanc,
Gefr. Štefan Črešnik,
Gefr. Jakob Stražišnik,
Gefr. France Warum,
Gefr. Janez Aichholzer,
Gefr. Lipej Pečnik,
Gefr. Janko Wrulich,
Gefr. Jožef Kofler,
Gefr. Jožef Seger,
Gefr. Ignacij Pernull,
Gefr. Gregor Katnik.

Čast vojakom, ki jasno pričajo, da slovenski narod na Koroškem tudi danes še čuva najdragocenejšo vrlino nekdanjih prednikov: junaštvo! Njihova imena bodijo živ dokaz, da naše ljudstvo slejkoprej ohranja svojo samozavest in da v njegovem srcu ni prostora za suženskega duha.

St. Peter am Wallersberg — St. Peter na Vašinjah. — Prazniki so bili pri nas v znamenju vojakov-dopustnikov. Radostno so naše mamice sprejemale svoje unifornirane sinove in jim skušale pripraviti prav prijetne dneve. A tudi fantje so bili prehodnega povratka domov kaj veseli. Slučajno so se na novoletni praznik sešli pred farno cerkvijo, začudenim ugotovili, da so sami pevci, in koj dali duška svoji pevski žilici. Šentpečerni so vsi presenečeni obstali in prisluhnili ubrani slovenski pesmi, ki je iz grl fantov-vojakov dvakratno lepo donela. Obkrožili so jih in morali so pevci vztrajati pri svojem improviziranem koncertu pred cerkvijo domala celo uro. Nemara so tudi naši vojaki odnesli iz domovine najlepše utise.

Po domovini naokrog

Jaša in njen rod.

(Konec.)

Nihče se ni zmenil za Jašo. Ležala je v kolibi, si lizala rane od ugrizov in je včasih razburjena tekala po dvorišču sem in tja. Njena nasprotnica je vsa otrdela ležala na zmrzli zemlji. Jaša je vohljala po razdejanem trupu volkulje. Jaša je zavohala: še pred eno uro so volčiči pili mleko iz mlahavih sesec.

Zdaj je Jaša spet začutila, kako ji je telo kar razpočiti od samega toplega mleka. Jaša se je usedla k volkulji in je na vso moč zatulila. Potem so njene urne krempljaste šape risale zmeraj večje kroge po zasneženem dvorišču; nato je Jaša šinila skozi podrti del ograje ven v širono snežno step. Burja ji je kuštrala dlako, v zametih se je pogrezala do smrčka, ki je bil še vroč od zob, od krempljev, od krvi volkulje. In daleč zunaj na parobku gozda je Jaša zasledila štiri majhne, negodne volčiče, nemara jim je bilo štiri mesece ali še ne. Ležali so vsi skolačkani drug tik drugega pod golim grmičem in so spali.

Volčiček na koncu se je zbudil in zarenčal, vstal je, se približal, povohljaj tujo, veliko žival, dobil je vonj svoje matere in je strastno hlastnil po nabreklih sescih. Jaša je všečno zamrmrala in se spustila v sneg . . .

Zarana v temi, še dolgo pred dnevom je prišel gospodar z laterno na dvorišče. Oči so mu bile steklene od zaspanca in žganja. Poiskal je truplo volkulje, ki ga je bil zametel sneg, in je brcnil vanj. Nato je hotel zbuditi hlapce in oditi z njimi na lov na volčiče, da bi jih pobili. „Hej, Jaša, ven, na lov, ti dobra žival!“ Videl je, kako je kukala iz kolibe potrpežljiva, odtrta, s krvavimi krastami pokrita glava njegove psice; slišal je, kako je njen rep prijazno tapljal po lesenih stenah kolibe — a Jaša ni prišla ven. Mogoče je bila ranjena in ni mogla več na noge? Kmet je dvignil laterno navsred in je posvetil v kolibo. Znotraj so zraven mogočnega trupa Jaše stali štirje majhni volčiči. Zlobno so zarentačili, oči so se jim svetile. Prvikrat v življenju so videli človeka in so koj spoznali: to je sovražnik! Dobre Jašine oči so se ponosno in v strahu lesketale, češ: „Lej, gospod, spet imam otročičke — te mi boš pa vendar pustil?“

„Ven, Jaša!“

Psica je planila kvišku, se ropotaje zadela ob steno, skočila je iz kolibe in se vstopila pred odprtino, ponižno in z grozo zroč gospodarja. Še zmeraj je mahljal njen rep, zdaj so beračile njene oči: „Saj mi vendar ne boš spet vzal mojih otrok, ti moj dobri gospodar?“

Z nekaj skoki je bil kmet pri hlevu in je pograbil sekuro iz snega, ki je bila ponoči obležala. Grozeče jo je zavihtel. Psica je prihuljeno čepela pred kolibo, zdaj se ji je naježila dlaka, zdaj so se zapičile njene oči.

„Prostor, Jaša!“

A Jaša se je z enim samim divjim skokom zagnala na grlo gospodarja, tako bešno, tako po volčje divje, da se je brez glasu zvrnil vznak v sneg.

Čez uro nato so prišli hlapci: videli so gospodarja, ki je že zdavnaj mrzel ležal pred prazno pasjo kolibo, držeč še sekuro v mrtvi roki. V blede strahoti pred smrtjo so bile njegove oči na široko razprte. Nihče ni mogel vedeti, kaj bi se bilo zgodilo. „To je bil pač volk z vragom v sebi . . .“ so si ljudje zašepetali in se prekrizali. O Jaši in njenem volčjem zarodu pa ni nihče ničesar več ne zvedel ne videl. (K. Kilijan.)

Mladinsko zavetišče ob Baškem jezeru.

V nedeljo 5. t. m. je bilo v Drobolah ob Baškem jezeru otvoreno mladinsko zavetišče, ki nosi ime pokrajine Saarpfalz. Poleg vodilnih osebnosti dežele so se proslave udeležili številni oddelki nar. soc. stranke. Iz Slovaške pa je dospelo v novi dom 50 slovaških mladinskih voditeljev, ki se po 10 dnevem bivanju v deželi podajo na potovanje po Nemčiji.

„Prikašljala je starka zima“, tako smo brali v nekdanji šoli pozdrav na staro tetko. Prav do novega leta se je mudila menda nekje v Albaniji, da jo je prav vse že težko pričakovalo. Veseli so jo gospodarji, ki bodo lažje spravljali les in jim bo spet nekaj zasluzka, otroci se je veselijo po svoje in bolniki spet na svoj način. Manj se

„Zimska idila“
fot. Janko Pečnik

je starke z belo haljo razveselil ptičji svet, ki se bo moral poslužiti vse svoje „male duhovitosti“, da se prebije skozi mrav in lakoto do nove vigradi. Naj smo tokrat glasniki naših krilatcev, ki so preko leta tako neumorni in pridni hlapčiči. Da se sredi zimske lakote razveselijo darov dobre roke in se s svojim dolgim časom lažje „preribajo“ do novega sonca. Dajte, dobri ljudje, usmilite se gladnih krilatih prijateljev!

Čestitamo! — Minuli teden sta se poročila Janez Jerlih, pd. Brečkov v Lobniku, in Micka Kogoj, pd. Vogelnova. Oba sta iz uglednih slovenskih družin in vrhu tega soseda. Svatba je bila kaj vesela, ker so jo okrasili tudi domači pevci s svojimi popevčicami. Mladi družinici srečno in blagoslovljeno novo leto!

Rosenbach — Področica. — Na Silvestrov večer je ob pol enajsti uri nenadno izbruhnil požar na podstrešju hotela Mačnik. Ker je bilo poslopje pretežno leseno, so bila gasilska dela otežkočena in dvonadstropna hiša z inventarjem vred je postala žrtev plamena. V času požara je bil v spodnjih prostorih ples. Pri gašenju se je ponesrečil 51 letni uslužbenec elektrarne v Področici Alojz Peyker. Prepeljali so ga v celovško bolnico.

Ebriach — Obirsko. — V nedeljo 29. p. m. smo spremili na zadnji poti rudarja Antona Durnika. Ponesrečil se je pri izvažanju rude na Obirju, ko je vozil na vozičku zemljo iz rova. Odpovedale so najbrže zavore in voziček je z njim vred strmoglavil v 80 m globok prepad. Težko poškodovanega so prepeljali sicer takoj v bolnico, a je poškodbam podlegel. Dosegel je rajni delavec komaj 33 let. Zapušča ženo in 6 nedoraslih otročičkov. Svoječasno je bil član slovenskega pevskega zbora. Z žalujočo družino sočustvuje vsa okolica. Tolaži naj jo Vsemogočni, rajnemu pa bodi večni mir!

Izpred Dobrača. — Začetkom leta je običajno, da delamo obračune. Menda najzanimivejši je oni o ljudskem gibanju, ki kaže, kako po številu ljudstva napredujemo ali nazadujemo. Bilanca lanskega leta je za nas kaj ugodna. V gorjanski fari smo imeli 13 rojstev, komaj 4 smrti in 17 porok. Fara Matija Majarja se je torej dobro izkazala. — Na sosednji Bistrici beležijo 20 rojstev in 11 smrti, porok pa je bilo devet. Torej bo novo leto bolj v znamenju zibeli in otroškega veka.

Möchling — Mohličce. — Naj zvedo cenjeni bralci našega tednika tudi nekaj novic iz našega kraja. Živimo mirno življenje, a se dosti brigamo za velike dogodke. Gospodarsko delo gre nemoteno naprej, četudi je treba pričoč vpoklicanih mož in fantov podvojnega truda preostalih. — Minulo leto nam je vzelo dve dobri materi. Prva so nas zapustili blaga Mežnarjeva mama Helena Pinter. Že dalje časa so bolehal na nogah. Bili so vzorna v svoji skrbi za dobro vzgojene otroke. Dolga leta so svojemu možu pomagali opravljati službo cerkvenega mežnarja. Radi

so prebirali Mohorjeve knjige in bili zvesta naročnica našega tednika. — V decembru smo pokopali blago Štumfičovo mater Frančiško Hribar, svakinjo rajnega dekana Josipa Hribarja. Rajna niso, imeli svojih otrok, pa so zato skrbeli za druge. Želeli so ji mirren življenjski večer, a so do zadnjega trpeli na nogah in bili stalno na delu. Pogreba se je udeležilo mnogo ljudstva. Obrede so opravili č. g. gališki župnik Rudl in imeli tudi lep poslovenilni nagovor obema materama. Rajna Štumfičeva mama so bili vzgledna kršćanska gospodinja in so svoje rada navajali k čednostnemu življenju. Širili so dober tisk in posebno naš list je imel pri njih veliko veljavo. Vzgleddnima katoliškima in narodnima materama bodi Vsemogočni dober plačnik! Zaostalam pa izrekamo naše toplo sočutje.

Smrt moža-korenine (Lessach — Leše). — Na dan sv. Lucije je nastopil zadnjo pot vsega zemskega 73 letni Jožef Malej. Še tik do smrti je bil vesel in veder. Zadela ga je srčna kap. Rajni je bil skromen in na zunaj neznačen mož, a po značaju in svoji marljivosti velik človek. Vera in narodnost sta bila njegova vzora in le-teh se je oklepjal z vzorno zvestobo. Bivši šentjakovski požarni brambi je služil nad 40 let, z zanimanjem je čital slovenski tednik in Mohorjeve knjige. Svoje slovenske zavednosti pred nikomur ni tajil. Zvesto je vršil verske dolžnosti, redno prisostvoval nedeljski božji službi in bil napram sosedom dober in ustrežljiv. Svoje življenje, borno na zunaj, je bogato izpolnil na znotraj. Šentjakovska slovenska družina mu bo ohranila časten spomin, Vsemogočni naj mu bo dober plačnik! Večni mu mir!

Edling — Kazaze. — Naša podružnica na Metlovi, katero je lani upepelil požar, je že dobila novo streho. Preglavice dela le vprašanje, kako dobimo nove zvonove, ker so se prejšnji v ognju stopili. Nadamo se prilik po vojne dobe. — V oktobru m. l. smo pokopali Vazarjevo mater Rozalijo Božič. Bila je vzorna žena in gospodinja ter duhovna mati č. g. Repnika. Na zadnji poti so jo spremljali 4 duhovniki. — Nato se je zrušil drug steber: umrl je oče Alojz Becelj. Bil je izvanreden mož, vešč v gospodarstvu, domač v knjigi in listu, zaveden narodnjak in izklesan katoličan. Ob velikanski udeležbi pogrebcev so se od blagega pokojnika poslovili č. g. župnik Oizinger. Naj bo ranjkima domača zemljica lahka, Becljevi in Vazarjevi družini izrekamo iskreno soažlje!

Ostali drobiž: V Srednjih Trušnjah je zadobil 4 letni Jakob Fradl po ognju hude opekline in so ga prepeljali v bolnico. — Urar Komatič iz Železne Kaple si je pri padcu na cesti zlomil levo nogo. — 19. januarja bo v Celovcu ljudski smučarski dan. — Okrajni glavar za Celovec-deželo je odredil, da se vsled nevarnosti stekline v občinah St. Tomaž pri Celovcu, Kotmara ves, Vetrinj, Kriva Vrba, Žihpolje, Zrelec i. dr. uvede zapora psov. V navedenih občinah morajo biti psi priklenjeni. Taista zapora velja za mesto Celovec. — Finančna komora krške škofije poziva vse katoličane, ki še dolgujejo svoj cerkveni prispevek, naj ga vplačajo vsaj do 21. januarja, nakar bodo prispevke pobirali člani župniških odborov in računali nadaljnjih 30 pf za opomin.

Zato, ker je osel. — „Če postaviš pred osla golido vode, zraven pa golido vina in golido mleka, iz katerega golida bo osel pil?“ — „Pil bo vodo.“ — „In zakaj tako?“ — „Hm, ker je osel!“

Dobri bratec. — Mama: „Mihec, ali si dal sestrici kos jabolka?“ — „Seveda, in še najboljši del.“ — „Kateri?“ — „Semenska zrnca. Če jih vsadi, bo imela kar celo jablano polno jabolk.“ — Domišljavost. Sosed se pripravata. Prvi: „Pazi! Tožil te bom, ker si mi rekel ‚tepec‘.“ — „Kaj? Ali misliš, da si ti edini tepec na svetu?“

BESEDA DANA VEZ VELJA;
NE MOČ ZEMLJE, NE MOČ NEBA
IN NE PEKLA OGNJENA SILA
VEZI NE BODE RAZRUŠILA.

(Simon Jenko)

Naše gospodarstvo

Steber kmetije.

V zimskih in pomladanskih mesecih moramo posebno paziti, da damo mladim živalim, ko ne dobivajo več čistega materinega mleka, dovolj vitaminov, brez katerih postanejo rahitične in se ne razvijajo vse v gospodarjevo veselje. Najboljše je tukaj ribje olje; teletom 1 žlico, prascem eno kapljico dnevno v mlačno hrano. Ker pa mlada žival rabi tudi apno za rast kosti, je najboljše, da damo kar oboje skupaj v obliki apnenega ribjega olja (Kalklebertran) v istih množinah, kot sem prej omenil. Tudi krave in doječe svinje so apna nujno potrebne, ker ga velike množine oddajajo v mleko.

Ob tej priliki naj omenim, da smo ravno letošnjo pomlad opazovali izredno mnogo slučajev, ko so si živali polomile noge, torej kosti. Vzrok je ravno v tem, ker živina preko zime ni dobila dovolj apnenih soli. Dajmo jih v obliki različnih kemičnih praškov ali še boljše v obliki kosti, ki jih najprvo prežgemo v ognju, da so sive, jih stolčemo in podajamo govedim po 1 žlico in svinjam po 1 kapljico na dan. Ako bomo tako ravnali, se bomo v največ primerih izognili nevarnosti, da svinje pri prascih po štirih ali šestih tednih navadno zbolijo in ne morejo več na noge. Tudi tukaj je v največ slučajih vzrok pomanjkanje apna in vitaminov.

V zimskih in poebno še v pomladanskih mesecih našim konjerecem dostikrat dela preglavice črna krvomočnost ali „Schwarze Harnwinde“. Je to bolezen, pri kateri obolijo mišice posebno na zadnjih nogah, v hujših slučajih tudi na sprednjih. Pojavlja se na ta način, da konj, ki ga še zdravega in razposajenega peljemo iz hleva, naenkrat začne hoditi ves trd, se začne potiti in samo s težavo ga še moremo spraviti naprej. Mišičevje stegenj po navadi postane debelejša in trdo. V tem slučaju naj se konj takoj spreže in postavi v najbližji topel hlev, ako je domov še predaleč, ker vsako nadaljnje premikanje konja slednjemu škoduje. Čež nekaj četr ur se že opazi, da je voda, ki jo konj izločuje, podobna črnemu pivu. Tudi koliki podobni napadi se v začetku pogosto opazujejo. Tek navadno ostane in to je ravno ono, kar gospodarja dostikrat preslepi, da boleznin ne pripisuje dovolj pažnje in konj mu čez 4 ali 5 dni pogine. Svetoval bi gospodarjem, naj ne odlašajo s klicanjem živinozdravnika, ako pri svojem konju opazijo zgoraj omenjene znake, ker samo v prvem dnevu cepljen konj bo skoraj z gotovostjo okreval, medtem ko je v drugem ali celo tretjem dnevu, ko je utrip srca že poskočil na 70 ali čez, možnost ozdravitve manjša.

Omenil bi še samo toliko, da na tej boleznin najraje obolijo konji v najboljših letih in prav posebno rade rejene živali. Posebno pogosto se opazuje ta bolezen po praznikih, ko živali nekaj dni, pri dobri krmi, stojijo v toplu hlevu in potem pridejo na mrzel zrak. Tudi mrzli pomladanski vetrovi dostikrat povzročajo to obolenje.

Da se te boleznin kolikor toliko ubranimo, moramo skrbeti, da konji stojijo v bolj hladnem hlevu, da se jim tedaj, ko ne delajo, ne poklada prekrepa hrana in da jim tudi ob nedeljah in praznikih damo priložnost gibanja.

Nadaljnja bolezen, ki se v pomladanskih mesecih začne bolj pogosto oglašati, je rdečica pri svinjah. Navadno jo začnemo opazovati v času, ko se začne krmiti zelenje (detelja, trava itd.) Navadno oboli več svinj naenkrat ali hitro zaporedoma; imajo visoko temperaturo, se zakopujejo in ne vzamejo k sebi nobene krme. Povdaril bi ob tej priliki, da rdečico vedno spremlja visoka temperatura, kar opazujemo pri vseh nalezljivih boleznin. Ako svinja oboli in ne kaže vročine nad 39 stopinj, tedaj z gotovostjo lahko računamo, da nima kakšne nalezljive boleznin. Ne smemo pa tukaj prezreti dejstva, da temperatura pri živalih nekaj ur, preden poginejo, spet pade na normalo ali celo nižje.

Vzrok rdečice so mali bacili, drugim nalezljivim boleznin spet druga mala

bitja, ki krožijo v krvi in izločujejo strup, ki uničuje srce in druge važne organe telesa. Organizem se jim postavlja v bran in pri tem dobi žival vročino. Dokler je temperatura še visoka, tako dolgo ima telo še odporno silo in tako dolgo je še upati na okrevanje. Če enkrat temperatura pade, je to znak zmage boleznin in pogina živali. Človek more poseči v ta boj na dvojen način, da li vbrizga v kri živali tekočino, ki ugonablja bacile in s tem njih število zmanjšuje, ali pa da odporno silo živali poveča. To dvoje je bistvo cepljenja.

(Dalje sledi.)

Zibeli se največje narodno bogastvo. Leta 1876 je štela Francija skupno 1.022.000 rojstev, leta 1938 samo še 615.000 in predlanskim pa komaj še 600.000. V vsaki uri se rodi v Franciji 3 otroci, v Angliji 16, v Nemčiji 54, Italiji 73 in na Japonskem 100. Še neprimerno višje so številke iz slovenskih dežel. Število rojstev je v Nemčiji v zadnjih letih v stalnem porastu in ob večdesetletnem enakem napredovanju bi nemški narod po zibelih prekosil vsa ostala ljudstva.

Nakup prašičev za klanje po delavcih in po vseh ostalih, ki se ne oskrbujejo sami, je po odredbi živinorejske zveze Donauland dovoljen samo pod pogojem, ako prašič ob začetku trimesečne reje, ki je za kupca predpisana, ne tehta čez 60 kil.

Dajmo našim travnikom in pašnikom apna! 75 odstotkov naših travnikov in pašnikov trpi občutno na pomanjkanju apna. Kjer primanjkuje apna, tam tudi druga gnojila nimajo popolnega učinka. Apnena gnojila ne izboljšajo samo kakovosti rastline in pospešijo njene rasti, temveč dajo tudi najbolj izdatno krmo za živino, ki si jo moremo sploh misliti. Zimski čas je za tovrstno pognojitev prav primeren čas. Kot apneno gnojilo se priporoča apnena moka (Kalksteinmehl), katero potrosimo po snežni odeji, dokler ta seveda še ni predebela.

Nabiranje cepičev za spomladansko cepljenje. Najboljši čas za nabiranje cepičev za spomladansko cepljenje sadnega drevja je v januarju. Cepiče režemo le z zdravih, že rodecih sadnih dreves. Enoletne mladice, ki jih nameravamo uporabiti za cepiče, odrežimo le na sončni strani drevesne krošnje, ker so navadno krepkejše in z zdravimi, dobro razvitimi očesi. Saj je znano, da, čim več soka vsebuje cepič, tem hitreje in tudi zanesljiveje se bo prijel. Priskrbimo si cepičev različne debelosti in čvrstosti. Tako zvanih vodnih poganjkov, to so mladice, ki so krepko pognale iz starega debela in debelejših vej, ne uporabljamo za cepiče. Ne iščimo vedno novih, še ne dovolj preizkušenih sadnih vrst, marveč le take, ki so se v domačem kraju dobro obnesle. Bolje je, da imamo le manjše število dobro uspevajočih sadnih sort kakor pa celo zbirko najrazličnejših dreves, o katerih pa nismo še niti prepričani, ako bodo v kraju sploh uspevale.

Kaljivost raznih semen je zelo različna. Tudi pri najboljšem semenu ne skalijo vsa semena. V semenskih trgovinah izražajo kaljivost semen v procentih, nekatera semena obdržijo kaljivost zelo dolgo, druga so pa le malo časa kaljiva. Seme breze je na primer samo 8 dni kaljivo. Javorovo seme zgubi kaljivost po 80 dneh, dočim je kaljivo seme kapusnic do 5. kumar celo do 8 let. Semena nekaterih plevelov ostanejo do 80 let kaljiva.

Preberimo in pregledajmo sadje vsaj enkrat v tednu. Vse gnilo sadje je treba odstraniti sproti, da ne okuži še zdravo sadje. Pri toplejši temperaturi pa je treba shrambe včasih tudi prezračiti, vendar moramo paziti, da se obvarujemo pri tem vsakega prepaha.

Celovski trg za svinje. — 150 in več kg 113 pf do 115 pf, 135 do 149,5 kg 113 — 115, 120 do 134,5 kg 111 do 113, 100 do 119,5 kg 107 do 109, 80 do 99,5 kg 103, 60 do 79,5 kg 99, pod 60 kg 99 pf za kg žive teže. — Pitane špeharice 115, druge svinje 103, merjasci 103 pf. Prodajne cene izven celovškega ali graškega tržišča so povprečno za 7 pf pri vrsti nižje.

Po svetu naokoli

Največje madžarsko književno delo je nedvomno Madachova „Tragedija človeka“. Nosilec njenega dejanja je Adam z Eno, s katero je bil po Luciferjevi krivdi izgnan iz raja. Izgnani Adam se prikazuje v vseh mogočih zgodovinskih osebah v vedno novih borbah in zapletljajih, dokler ga končno ne reši skrivnost materinstva, ki ga vrne Bogu. To veliko delo je že prevedeno v vse večje jezike in ga uprizarjajo večji odri. Nedavno je izšel tudi slovenski prevod iz peresa Vilka Novaka in Tineja Debeljaka. Zbudil je pozornost med Slovenci in dosegel priznanje Madžarov. Delo bo slovensko gledališče v novem letu uprizorilo.

Levinja-mati. — V nekem švedskem mestu se je nedavno mudil večji cirkus. Njegov ravnatelj se je za reklamo sprehajal po mestu, držeč v rokah za vrstico mlado levinjo. Vse je gledalo za zanimivim parom. Kar sreča ravnatelja mlada mati z otrokom v naročju, v istem trenutku se iztrga levinja, ugrabi otroka in ga odnese v svojem strašnem gobcu. Mati se je nezavestna zgrudila na tla, gledalci so se prestrašeni razbežali, nekaj moških pa je hitelo za roparico z revolverji. Ravnatelj se je junakom nekoliko nasmehnil, jih odstranil in šel sam za živaljo, katero je našel ob robu mestnega parka, ko je v miru ležala in s svojimi šapami nežno božala otročička. Moral pa je uporabiti vso spretnost, da je „mami“ spet izročila nepravga otroka pravi mami.

Od kedaj imamo nedeljo? Povsem naravno se nam zdi, da mora po šestih dneh dela priti dan počitka, ko se zapro trgovine in delavnice in uradi, ko se lahko brezskrbno odpočijemo. In vendar je nedeljo postavila šele Cerkev kot „Gospodov dan“ za praznovanje in počitek. Vsekakor je človeštvo že v davnih dobah težilo za tem, da si privoščijo po šestih dneh težavnega dela dan razvedrila, da je na sedmi dan zbiralo novih moči in sil za naslednje delavnice. Dan počitka pa ni bil vedno in pri vseh narodih isti. V začetku krščanstva so imeli prav za prav dva praznika. Judje so praznovali soboto, kristjani pa nedeljo. In tako so bile tedaj tudi ob nedeljah odprte trgovine in so ljudje delali. Šele cesar Konstantin Veliki je leta 321. prepovedal ob nedeljah vsa nenujna dela. Leo III. pa, ki je vladal od 717 do 741. leta, je slednjič prepovedal vsaktero delo na ta dan.

V Rusiji bodo v kratkem proslavili 30 letnico smrti Leva Nikolajeviča Tolstoja. Proslava bo imela posebno znamenitost, ker bo na njej govoril umrli slavljeneec sam. Znani iznajditelj Edison je namreč daroval Tolstoju dve leti pred njegovo smrtjo aparat za gramofonsko snemanje glasu. Sedaj so našli nekaj Tolstojevih plošč in jih bodo na proslavi reproducirali.

Bombe in mlečnost krav. „Amerikanski Slovenec“ prinaša sledečo zanimivost: Nek farmer iz angleškega Walesa je bil nedavno pripeljan pred sodnika, češ da je prodajal vodeno mleko. Obtoženec se je zagovarjal, da ni njegova krivda, da ima mleko premalo maščobe, marveč so to zakrivile nemške bombe, katerih so se krave ustrašile. Sodnik je obtoženca začasno oprostil in posebna komisija je na delu, da preštudira, ali je na trditvi kej resnice ali nič.

Lisica zvitorepka. Pri Schosdorfu v Šleziji je neki lovec streljal na lisico. Žival se je potajila in se napravila mrtva, a ko jo je hotel lovec dvigniti, je nenadno oživel, ga ugriznila v roko in pobegnila. Krogla iz puške pa jo je vendarle še dohitela in ji upihnila življenje za zmiraj.

Spomnimo se ptičkov! Zima je tu in mraz je pošteno pritisnil. Ubogi ptički ne najdejo toplega zavetja, še manj pa hrane. Mnogo jih je, ki skušajo pomagati zmrzlim ptičkom z leseno hišico. Vanjo jim natresajo hrane. Toda hrana naj bo zavarovana pred vetrom in snegom, zato mora biti hišica temu primerno zbita. Prezeblim in lačnim kljunom lahko pomoremo z različno krmo. Kosom in drozgom dajmo zasekana jabolka, sinici najbolj priležejo makova semena, žolnam in ščin-

kovcem pa se bomo najbolj uslužili s pečkami buč ali kumare ter konopljo in repico. Večina ptic ima najrajši proso in oves. Repno seme pa odklanjajo marsikateri ptiči zaradi grenkega okusa. Silno radi imajo pa mešanico, ki sestoji iz enakih delov masti in vseh zgoraj naštetih semen.

Učenjak in hlapec. — Slavni naravoslovec Ampère se je peljal s kočijo preko polja Bil je soparen dan, ki je napovedoval nevihto. Res se je v hipu nebo zatemnilo in začele so švigati ognjene strele. Hlapec je s kočijo zavozil pod košato drevo, da uide dežju. Učenjak je takoj zakričal, naj vozi kam izpod drevesa, ker v drevo rado trešči. Hlapec je bil trmast in ni ubogal in naravoslovec je sam zbežal na prosto. Ko je nalive prenehal, se je ves moker vrnil k drevesu, kjer ga je čakal povsem suh hlapec. Tako je dejal: „Peljiva se nazaj domov: Bodi vesel, da se nisi učil naravoslovja!“

Nekaj o ženskih klobukih. — V Budimpešti sta se nedavno sprla mlada zakonca, ker mož ženi ni hotel kupiti novega klobuka. Rekel je, da si žena lahko posadi na glavo, kar že, pa bo moderno. Žena je hotela dokazati nasprotno. Prišla sta v neko restavracijo, kjer si je hitro posadila košarico za kruh na glavo in tako pokrita šla skozi vrste gostov. Na čudo se nje klobuk nikomur ni zdel komičen. Mož je slavil zmagovalje — a nov klobuk ji je kljub temu kupil.

Smeh je zdrav

Raztresenost. — Profesor pride iz šole domov in najde na mizi krasen šopek rož. Radoveden vpraša ženo, kaj rože pomenijo. — Žena: „Hm, da se ne spomniš? Danes je vendar obletnica tvoje poroke.“ — Profesor: „Res? To je lepo, da si se me spomnila. Ko praznuješ ti svojo obletnico, se ti bom oddolžil, če me spomniš.“

Med otroci. — Petrček je dobil za božič avtomobilček. Nekaj časa se je z njim veselo igral, naenkrat pa ga zgrabi jok in ves prepaden prihiti k očetu: „Kakšen avtomobil si mi podaril, ko pa ni zraven niti karte za bencin?“ In šele, ko mu je oče izstavil še potrebno nakaznico, je bilo malčkovo veselje popolno.

Dobro ga je zavrnil. — Ropotnikov Jaka se je venomer hvalil s svojimi predniki. Neprestano je govoril, koliko je prigospodaril njegov oče. Sosedu Urbanu je bilo tega hvalisanja končno dovolj in pravi Jaku: „Ti, Jaka, si kakor krompir.“ — „Kako to?“ — „Tudi pri krompirju je tisto, kar je kaj vredno, v zemlji. Zelenje pa sežigamo ali vržemo na gnoj.“

Ciganov testament. Stari cigan Mišo je umiral. Okoli njegove postelje se je zbrala njegova mnogoštevilna družina. Tako je besedoval: „Tebi, žena, zapuščam srebrno uro, tebi, brat Vasko, dajem svojo violino.“ — „In kaj zapuščaš deci?“ ga vprašajo. — „Ne imej skrbi, žena! Mojima sinovoma zapuščam ono prase, katero smo pred letom izgubili. Če ga najdeta, je njuno, ako ga ne najdeta, darujem prase vsej ciganski družini, da si ga razdeli.“

Dalmatincec. — Elegantna gospodična se je vozila na dalmatinski barki. Zraven je stal krepkar Dalmatincec mornar. Radovedna ogleduje korenjaka in vpraša: „Česa se takole na odprtem morju najbolj bojite?“ — „Neumnih ženskih vprašanj“, jadrno odvrne Dalmatincec in se okrene.

Oha! — Gospodar hlapcu: „Kako govoriš! Ali si ti gospodar ali jaz?“ — „Ne, hlapec sem!“ — „No, potem ni treba tako neumno govoriti.“

Še ena profesorska. — Profesor pride na policijo naznanit, da mu je nekdo ukradel uro. Nato vpraša policijski uradnik: „Pa niste čutili tuje roke v žepu?“ — Profesor: „Sem, a sem menil, da je moja.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — **Tiskarna** J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.